

บทเรียนชุมชนเข้มแข็งบ้านปางแดงใน

ศรีวรรณ ทาวงศ์มา น้ำเพชร ศิริมังมศรี

หมู่บ้านปางแดงใน เป็นหมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนาเป็นหมู่บ้านโฮมสเตย์ ที่มีรูปแบบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นตัวอย่างที่ดีที่เราได้เลือกไปศึกษาดูงานในครั้งนี้ ชาวบ้านปางแดงแต่ดั้งเดิมเป็นชาวปะหล่อง ที่ได้อพยพมาจากประเทศพม่าเข้ามาพักอาศัยในหมู่บ้านตั้งแต่ปี 2529 และประสบปัญหาชุมชนไม่เป็นระเบียบ ไม่มีประเพณีวัฒนธรรม ส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่

ต่อมามีหลายๆหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เข้ามาสนับสนุนให้ความรู้แก่คณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้าน ในด้านต่างๆเช่นการจัดระเบียบชุมชน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมชนเผ่า พร้อมทั้งรูปแบบการพัฒนาหัตถกรรมพื้นบ้าน เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่การกำจัดขยะ การสร้างส้วม เป็นต้น

พ่อหลวงคำ ผู้ใหญ่บ้านปางแดงใน ให้การต้อนรับแก่ทีมที่มาศึกษาดูงานเป็นอย่างดี พร้อมทั้งเล่าเรื่องให้พวกเราฟังว่า “

บ้านปางแดงใน มีจำนวนทั้งหมด 54 หลังคาเรือน 78 ครอบครัว และมีชาวบ้านทั้งหมด 275 คน เดิมมีปัญหาเรื่องน้ำแล้ง ไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก ต่อมาโครงการพัฒนาพื้นที่สูง โครงการหลวง ได้เข้ามาช่วยเหลือชาวบ้าน โดยให้ชาวบ้านทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในชุมชน และให้ออกเงินสมทบทุนโครงการด้วย จุดเด่นของหมู่บ้านก็คือ การแสดงประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม การแต่งกายชุดประจำเผ่า การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ซึ่งจะมีไกด์พาไปเที่ยวเดินป่าชุมชน ขึ้นเขาไปไหว้เจดีย์ และไปดูวนเกษตร โดยคิดค่าจ้างครั้งละ 150 บาท ทุกวันนี้ไม่มีปัญหา ชาวบ้านมีความสามัคคีกันดี ผมให้ชาวบ้านยึดกฎระเบียบและวัฒนธรรมประเพณีอย่างเคร่งครัด เวลากินเหล้า ผมจะขอร้องเค้าไม่ให้ตั้งวงกันเพราะจะทำให้พากันเสียวัยเวลาถึงงานจะให้ใส่ชุดประจำเผ่าทุกครั้ง ในหมู่บ้านจะห้ามไม่มีเมียเสฟติดเข้ามา ผมจะวางกฎไว้ไม่ให้ออกนอกหมู่บ้านหลังเจ็ดโมงเย็นหากฝ่าฝืนจะลงโทษปรับ 300 บาท แต่ก็ยังมีบางคนแอบขับรถหนีออกไปอยู่ตอนนี้ในหมู่บ้านยังไม่มีไฟฟ้าใช้ จะมีโซลาร์เซลล์ เฉพาะบางบ้านเท่านั้น การสื่อสารคนในหมู่บ้าน ผมจะใช้เครื่องกระจายเสียงที่หอกกระจายเสียง และนัดประชุมชาวบ้านเพื่อชี้แจงให้ชาวบ้านเข้าใจ ถนนเข้าหมู่บ้านทางอำเภอเข้ามาทำให้เป็นถนนลูกรังเท่านั้น เพราะไม่อยากให้คนในหมู่บ้านฟุ่มเฟือยเกินไป จะทำให้ล้มวัฒนธรรมดั้งเดิม”

ในการไปศึกษาดูงานครั้งนี้เราได้รับความอนุเคราะห์จากทีมวิทยากรจากโครงการพัฒนาพื้นที่สูงและวิทยากรในชุมชนบ้านปางแดงใน เป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการพาเยี่ยมชมกิจกรรมต่างๆ ทำให้พวกเรารู้สึกขอบคุณเป็นอย่างมาก การศึกษาดูงานนอกสถานที่นอกจากจะได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานด้านพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งแล้ว พวกเราได้เห็น “วิถีคิด” และปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆเช่น ภาวะผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ที่เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงที่ดี การประสานความร่วมมือที่ดีของชุมชนกับหน่วยงานต่างๆทุกภาคส่วนที่เข้ามาช่วยเหลือในหมู่บ้านทำให้ชุมชนน่าอยู่ จุดแรกที่เราพบเห็นเมื่อเดินไปตามทางเดินก็คือ การเลี้ยงหมูหลุม ผลิตภัณฑ์ชนเผ่าของชาวบ้าน

จุดที่สอง คือ ระบบประปาบาดาลของโครงการขยายผลของโครงการหลวง และระบบประปาภูเขาของหมู่บ้าน ที่มีผู้ดูแลประจำในชุมชน และเก็บเงินค่าบริการรักษา จำนวน 60 บาทต่อปี

จุดต่อไปที่ทีมวิทยากรพาไปเยี่ยมชมคือ รูปแบบการสร้างส้วมในหมู่บ้านรูปแบบต่างๆกันไป แต่วัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นไม้ซาง สังกะสี และอิฐบล็อก ระหว่างทางเราพบภาพหญิงชาวบ้านนั่งทอผ้าใช้เองที่หน้าบ้าน ด้วยหน้าตาที่ยิ้มแย้มแจ่มใส

อีกประเด็นที่พวกเราสนใจคือตัวอย่างการทำเกษตรหลังบ้าน และแปลงสาธิตเกษตรผสมผสาน โครงการขยายผลโครงการหลวงกลุ่มแม่บ้านปางแดงใน ซึ่งจะพบวิธีการเกษตรแบบผสมผสาน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือการเลี้ยงปลาดุก การเลี้ยงกบ การปลูกพืชปลอดสารพิษโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพ ที่ทำเอง ในหมู่บ้าน

สุดท้ายเราได้เรียนเชิญท่านนายกอบต. ป่าใหม่ เป็นตัวแทนในการกล่าวขอบคุณและมอบของที่ระลึกแก่ทีมวิทยากรทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องต่างๆ ในการมาศึกษาดูงานในครั้งนี้ ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่เหล่าแกนนำชุมชนบนพื้นที่สูงจะได้เก็บเกี่ยวเอาความรู้และประสบการณ์ที่ดีนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของตนเองในด้านต่างๆ ต่อไป

